

แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะสำหรับเด็กที่มีความ บกพร่องทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต Approaches to Organizing Art Learning Resources for Children with Learning Disabilities to Promote Lifelong Learning

สุดาพร แท่งทอง*¹ นิสสรณ์ บำเพ็ญ²

Sudaporn Thangtong*¹ Nissorn Bumpen²

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นบทบาทของศิลปะในการพัฒนาทักษะหลายด้าน เช่น การแสดงออกทางอารมณ์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางกายภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ความมั่นใจในตนเอง และการทำงานเป็นทีม ศิลปะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของเด็กแต่ละคน การจัดแหล่งเรียนรู้ควรคำนึงถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่อง

* Corresponding author, e-mail: Sudapornthangtong@gmail.com

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Graduate student, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² อาจารย์ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Lecturer, Department of Educational Foundation, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

ทางการเรียนรู้สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ เต็มโตอย่างมั่นคง และปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะอย่างเหมาะสมจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนสำหรับเด็กกลุ่มนี้

คำสำคัญ: เด็กที่ความบกพร่องทางการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของศิลปะ

Abstract

This article explores guidelines for organizing art learning centers for children with learning disabilities to promote lifelong learning. It emphasizes the significant role of art in developing various skills, including emotional expression, communication skills, physical abilities, creativity, self-confidence, and teamwork. Art serves as an essential tool to stimulate diverse learning experiences and address the specific needs of each child. Effective learning environments should incorporate supportive design, the use of technology to enhance education, and the active involvement of families and communities. These approaches enable children with learning disabilities to maximize their potential, grow with confidence, and adapt successfully to society. Properly organized art learning centers play a crucial role in fostering sustainable lifelong learning for children with learning disabilities.

Keywords: Children with Learning Disabilities Learning Resources Importance of Art

(Multi-Sensory Approach) ช่วยให้เด็กมีความสนใจและมีพัฒนาการด้านการอ่าน สะกดคำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 ฉะนั้น การจัดแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะ จึงมีความสำคัญ ทั้งวิธีการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็ก รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการศึกษา และการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ที่สามารถช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมจะทำให้เด็กเหล่านี้สามารถพัฒนาทักษะได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถปรับตัวในสังคมได้ดียิ่งขึ้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning disabilities)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องในการประมวลผลข้อมูลหรือการทำความเข้าใจด้านการอ่าน เขียน คิดคำนวณ หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสติปัญญาและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มนี้ ไม่ได้ด้อยกว่าเด็กปกติ แต่ความบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากความแตกต่างของการทำงานของสมองที่มีลักษณะเฉพาะ จึงส่งผลให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นี้ต้องการวิธีการเรียนรู้อย่างแตกต่างไปจากเด็กทั่วไป แต่เกิดจากความแตกต่างในการทำงานของสมองที่มีลักษณะเฉพาะ ส่งผลให้เด็กต้องการวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ทั้งทางด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณนั้น อาจเกิดความบกพร่องในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้านรวมกันก็ได้ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ ทั้งนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะมีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือสูงกว่าปกติ ซึ่งปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด และ

มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ดารณี ศักดิ์ศิริผล, 2556)

เด็กที่บกพร่องทางการอ่าน เช่น เด็กที่เป็นดิสเล็กเซีย (Dyslexia) จะมีปัญหาในการถอดเสียงตัวอักษรและการเข้าใจสิ่งที่อ่าน ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางการคำนวณหรือที่เรียกว่า ดิสคัลคูลียา (Dyscalculia) จะพบอุปสรรคในการเรียนรู้เลขคณิตและการประมวลผลข้อมูลทางตัวเลข นอกจากนี้ยังมีดิสกราเฟีย (Dysgraphia) ซึ่งทำให้เด็กพบปัญหาในการเขียนที่สัมพันธ์กับการควบคุมกล้ามเนื้อและการสร้างประโยคให้ถูกต้อง ผลกระทบของการบกพร่องเหล่านี้อาจทำให้เด็กเกิดความรู้สึกด้อยค่าและสูญเสียความมั่นใจในการเรียนรู้หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

แม้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะมีความสามารถเชิงปัญญาเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป แต่พวกเขาอาจต้องเผชิญความท้าทายในการเรียนรู้ที่เข้มงวดมากกว่า ดังนั้น การสนับสนุนด้านการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของเด็กเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หลายโรงเรียนได้นำโปรแกรมและแนวทางการสอนพิเศษเข้ามาใช้เพื่อช่วยเด็กเหล่านี้ให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้สูงสุด เช่น การใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นภาพ การให้คำอธิบายซ้ำในรูปแบบที่ชัดเจน การแบ่งบทเรียนออกเป็นส่วนย่อยที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และการใช้เทคนิคการสอนเฉพาะที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ (Learning Resource Organization)

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ ทรัพยากร หรือแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นอิสระและต่อเนื่อง แหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล

ข่าวสารและพัฒนาความรู้ในสาขาต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง (กรมสามัญศึกษา, 2544; เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนาเศรษฐ, 2544)

แหล่งเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจอยู่ในรูปของแหล่งข้อมูลข่าวสารทางวิทยาการ การเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือแม้แต่บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาต่างๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนผ่านการปฏิสัมพันธ์โดยตรงหรือทางอ้อม (พรทิพย์ แข็งขัน และคณะ, 2554)

ในบริบทของการศึกษาศิลปะ แหล่งเรียนรู้สามารถรวมถึงกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม นิทรรศการศิลปะ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้านศิลปะ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะของผู้เรียน (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557) การจัดแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงการเข้าถึงของผู้เรียน ความหลากหลายของสื่อการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านี้ในการพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต (กุลิสรา จิตรชญาวณิช, 2562)

แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้มีหลายแนวทาง ตามปัจจัยที่ใช้ในการแบ่งจากการศึกษาพบแนวทางในการจัดแหล่งเรียนรู้ 7 ลักษณะ ดังนี้ (ดารี บุญชู, 2548)

1. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามเนื้อหา
2. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้
3. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อม
4. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามชุมชน
5. การจัดแหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการ
6. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามเทคโนโลยี ในยุคดิจิทัล
7. การจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามเนื้อหา การจัดแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบนี้มุ่งเน้นที่การให้บริการเนื้อหาความรู้เฉพาะด้าน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษาได้จากหลากหลายแหล่ง เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์การเรียนรู้ออนไลน์ และหนังสือ นอกจากนี้ยังอาจมีการใช้สื่อดิจิทัล เช่น E-book หรือวิดีโอการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ แนวทางนี้เน้นการพัฒนาผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ เช่น การทดลอง การวิจัย หรือการปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจแนวคิดหรือทฤษฎีผ่านการลงมือปฏิบัติ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ พื้นที่ทำวิจัย หรือห้องเรียนที่เน้นกิจกรรมกลุ่มและการเรียนรู้แบบโครงการ (Project-based Learning) แนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในสถานการณ์จริงและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อม การจัดแหล่งเรียนรู้ลักษณะนี้เป็นการจัดตามสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือผู้เรียนอาศัยอยู่ว่ามีสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้ใดบ้างที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้นอกสถานที่ (Field Trip) การเรียนรู้ในธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์ โรงงาน หรือสวนสาธารณะ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตประจำวันได้อย่างชัดเจนและมีความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น

4. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามชุมชน ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงพลัง เนื่องจากสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากบุคคลในท้องถิ่นเข้ามาเสริมสร้างการเรียนรู้ได้ การเชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ มาร่วมบรรยาย หรือการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

5. การจัดแหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการ แนวทางนี้เน้นการผสมผสานแหล่งเรียนรู้หลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เช่น การใช้เทคโนโลยีควบคู่กับการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน

และนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ การลงมือปฏิบัติจริง และการทำวิจัย การบูรณาการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับโลกจริงได้อย่างรอบด้าน

6. การจัดแหล่งเรียนรู้ตามเทคโนโลยี ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดแหล่งเรียนรู้ เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (E-learning) เว็บไซต์ แอปพลิเคชันการศึกษา หรือการเรียนรู้ผ่านระบบจำลอง (Simulation) และการเรียนรู้แบบเสมือนจริง (Virtual Learning) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล และทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและยืดหยุ่น

7. การจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ศิลปะเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องอาศัยทักษะและความคิดในระดับสูง โดยเป็นการผสมผสานความคิดหลายรูปแบบ ทั้งการดึงข้อมูลและประสบการณ์เดิมมาปรับใช้ และการคิดริเริ่มในมุมมองใหม่ที่แตกต่างจากเดิม ผลงานศิลปะมักสะท้อนความแปลกใหม่ และสร้างสรรค์ผ่านการถ่ายทอดด้วยเทคนิคเฉพาะตัวและทักษะทางศิลปะที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกระบวนการนี้ไม่เพียงแต่แสดงถึงความสามารถเชิงเทคนิคของศิลปิน แต่ยังเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และมุมมองต่อโลกผ่านผลงานที่สร้างขึ้น ทำให้ศิลปะกลายเป็นสื่อสำคัญที่เชื่อมโยงผู้สร้างกับผู้ชมในมิติที่ลึกซึ้งและหลากหลาย (คณศ ศीलสัตย์, 2567)

การแสดงออกถึงความคิดและอารมณ์ของตนเองอย่างอิสระ ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านการรับรู้ การเคลื่อนไหว และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีผลดีต่อการพัฒนาตนเองในระยะยาว บทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางและวิธีการจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของพวกเขา เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2544) โดยการสอนศิลปะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นและปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ รู้สึกผ่อนคลายและกล้าแสดงออก สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมควรมีความหลากหลาย เช่น ห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ พื้นที่เปิดโล่ง หรือมุมเงียบสงบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานศิลปะได้ตามความถนัด ทั้งนี้ควรมีสื่อ หรือควรตกแต่งสถานที่ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และปลอดภัยต่อผู้เรียน เช่น การใช้สีและวัสดุในการตกแต่งสถานที่และทำกิจกรรม ตลอดจนการจัดพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับการทดลองและการทำงานด้วยตนเอง เช่น พื้นที่สร้างสรรค์ในโรงเรียนหรือตามศูนย์ศิลปะเด็กที่สามารถปรับสภาพแวดล้อมได้ เช่น มุมศิลปะในห้องเรียนที่สามารถใช้วัสดุในการวาดและระบายสีแบบง่ายๆ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถเข้าถึงได้และทำงานได้อย่างอิสระ

2. การใช้สื่อการสอนศิลปะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ สื่อการสอนศิลปะ เช่น การวาดภาพ ประติมากรรม การระบายสี หรือการทำงานด้วยวัสดุสามมิติ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้ดี ศิลปะช่วยให้เด็กสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการเคลื่อนไหวและการคิด ทำให้พวกเขาสามารถพัฒนาทักษะการรับรู้และการเคลื่อนไหวได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกทักษะการใช้มือ การรับรู้ทางสายตา และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้พวกเขามีสมาธิและความสามารถในการโฟกัสต่อสิ่งต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้นได้แก่ การวาดภาพโดยใช้สีหลากหลายในห้องเรียนหรือในศูนย์ศิลปะเด็ก สามารถช่วยกระตุ้นการรับรู้ทางสายตา และส่งเสริมความสามารถในการแยกแยะสีและรูปร่าง ตลอดจนการใช้มือในการควบคุมเครื่องมือวาดภาพ

3. การฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา ศิลปะเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลองผิดลองถูกและฝึกแก้ไขปัญหาตามแนวทางของตนเอง การทำงาน

ศิลปะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดนอกกรอบและฝึกการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีโอกาสได้สร้างผลงานศิลปะตามความคิดและจินตนาการของพวกเขาเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์และทักษะการวางแผน เช่นการให้เด็กสร้างงานประดิษฐ์โดยใช้วัสดุที่หลากหลาย เช่น กระดาษ สี ดินน้ำมัน ซึ่งเด็กสามารถออกแบบและปรับเปลี่ยนวัสดุได้ตามต้องการ เพื่อฝึกทักษะการวางแผนและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

4. การใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบกลุ่มและแบบตัวต่อตัว การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากเพื่อนๆ และฝึกทักษะทางสังคม เช่น การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในขณะที่การเรียนรู้แบบตัวต่อตัวนั้นสามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะบุคคลของเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศิลปะสามารถเป็นสะพานเชื่อมระหว่างการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบได้ เช่น การทำงานศิลปะแบบกลุ่มที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่นๆ และเรียนรู้จากกันและกัน ขณะเดียวกันก็สามารถได้รับการดูแลและการชี้แนะอย่างใกล้ชิด เช่น การจัดกิจกรรมระบายสีเป็นกลุ่มซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยกันขณะทำงานหรือการให้เด็กทำงานประติมากรรมในสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบกับครูผู้ดูแลเพื่อสร้างการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว

5. การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ด้านศิลปะได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น โปรแกรมการวาดภาพออนไลน์หรือการใช้แอปพลิเคชันในการสร้างงานศิลปะ สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลองสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย นอกจากนี้ การเรียนรู้ผ่านโปรแกรมการจำลองภาพสามมิติหรือโปรแกรมการออกแบบดิจิทัลยังสามารถช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านศิลปะในรูปแบบใหม่ได้เช่นกัน เช่น การใช้แอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตที่让孩子สามารถวาดรูปและเลือกสีได้ด้วยตนเอง

ซึ่งช่วยให้พวกเขามีอิสระในการสร้างผลงานอย่างไม่จำกัด และสามารถฝึกฝนการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี

6. การส่งเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่จำกัดเฉพาะการศึกษาในระบบ แต่รวมถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ การฝึกฝน และการศึกษาด้วยตนเอง การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นกระบวนการที่ไม่สิ้นสุด เนื่องจากผู้เรียนสามารถสะสมทักษะใหม่ ๆ และขยายขอบเขตความรู้ได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในยุคที่เทคโนโลยีและเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุมาลี สังข์ศรี, 2544)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเน้นการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวและเตรียมพร้อมเผชิญกับความท้าทาย ทั้งในชีวิตส่วนตัวและการประกอบอาชีพ เช่น การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น การเรียนรู้แบบนี้จึงช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่นสูง สามารถเข้ากับบทบาทใหม่ ๆ ที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้อย่างดี (อาชญญา รัตนอุบล, 2557)

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกช่วงเวลาของชีวิต ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชรา โดยเกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม การศึกษาตลอดชีวิตมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เต็มที่ โดยอาศัยแรงจูงใจภายในที่ผลักดันให้บุคคลแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในการดำรงชีวิตในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ดุขณี คำมี, 2567)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีรูปแบบที่หลากหลายและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเข้าร่วมหลักสูตรออนไลน์เพื่อเพิ่มทักษะเฉพาะด้านการฝึกฝนด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ การฝึกอบรมในที่ทำงาน และการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในหลายรูปแบบ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด (นันทภา ปัญญารัตน์, 2556) สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

6.1 ประโยชน์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหลากหลายด้านทั้งในแง่ของการพัฒนาทักษะการทำงาน การส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง และการสร้างโอกาสในด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระยะยาว นอกจากนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุงทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เพื่อให้พร้อมรับมือกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะมีข้อดีมากมาย แต่ผู้เรียนอาจเผชิญกับความท้าทาย เช่น การจัดสรรเวลาในการเรียนรู้ระหว่างการทำงานหรือการดูแลครอบครัว ความพร้อมด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานที่ยังไม่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แพร่หลายจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ฟรี การจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและการเรียนรู้

6.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกระบวนการที่สำคัญในโลกปัจจุบัน ไม่เพียงแต่เสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับบุคคล แต่ยังช่วยพัฒนาสังคมโดยรวม ให้มีความสามารถในการปรับตัวและเตรียมพร้อมต่อความเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้

ที่ไม่มีที่สิ้นสุดนี้จะช่วยสร้างโอกาสให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ในทุกช่วงวัย

สรุป

การจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากศิลปะสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ โดยแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ควรเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงออกและการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพ ปั้นดิน และการใช้วัสดุต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ทดลองและแสดงความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจและโอกาสให้เด็กได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคตของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ การปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยสนับสนุนและการมีความเข้าใจในตัวเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะทำให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าอุปสรรคเหล่านี้จะทำให้พวกเขา มีความท้าทายในการเรียนรู้ในบางด้าน แต่พวกเขาก็ยังคงมีศักยภาพที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้เช่นกันหากได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2544). การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ
ห้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.
- กุลิสรา จิตรขญาวณิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณิศร ศิลสสัย. (2567, 21 พฤษภาคม). การสร้างสรรค์ทางศิลปะ.
<https://arit.rmutsv.ac.th/en/blogs/55-การสร้างสรรค์ทางศิลปะ-247>
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2544). การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ. สันติศิริการพิมพ์.
- ดารณี ศักดิ์ศิริผล. (2556). การศึกษาภาวะสมาธิสั้นในเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางการเรียนรู้ในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดำริ บุญชู. (2548). การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา.
วารสารวิชาการ, 8(1), 27-31.
- ดุขณี คำมี. (2557). การศึกษาตลอดชีวิต: พัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้.
Mahidol R2R e-Journal. 1(2). 11-30.
- นันทภา ปัญญารัตน์. (2556). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อ
พัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงพุทธสำหรับแม่ชีไทย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนาเศรษฐ. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็กมิได้สร้าง
เพื่อใคร. วารสารวิชาการ, 4(12), 26-37.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. มินเซอร์วิส
ซ์พพลาย.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการ
พิเศษ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมาลี สังข์ศรี. (2544). รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยใน
ศตวรรษที่ 21. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2557). การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต: Lifelong
Education and Lifelong Learning. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 1(1), 1-10.

